

Posudek školitelky
k diplomové práci „Pojem vážné újmy v uprchlickém právu“
předložené Helenou Kopeckou

K tématu práce:

Předložená diplomová práce v rozsahu 75 stran čistého textu se zabývá tématem tzv. vážné újmy v uprchlickém právu. Vážná újma je základním stavebním kamenem ochrany, kterou evropské státy poskytují ve formě doplňkové ochrany. Tato forma ochrany úzce souvisí s ochranou poskytovanou uprchlíkům, tedy s mezinárodním právem uprchlickým. Oblast uprchlického práva je ale normována univerzální Úmluvou o právním postavení uprchlíků, zatímco doplňková ochrana je instrumentem regionálním. Jakožto instrument, který má kořeny v evropském právu, zavazuje členské státy Evropské unie; upraven je směrnicí, členské státy tedy musely přistoupit k její transpozici, což dává nemalý prostor pro – obvykle nechtěné – odchýlení se od původního smyslu příslušného ustanovení.

Diplomantka se tedy věnuje oblasti, která je z hlediska práva nesmírně zajímavá. V české literatuře byla zatím zpracována ojediněle, pozornost byla věnována spíše dílčím aspektům (byť zde existuje celý sborník z konference z roku 2007 věnovaný právě této otázce, autorka z něj vychází). Téma lze hodnotit jako nové a ke zpracování vhodné.

Je to zároveň téma aktuální. Evropské země věnují doplňkové ochraně stále více pozornosti, resp. ji stále častěji udělují, nezřídka i na úkor udílení ochrany dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků (nutno říci, že toto příslušná směrnice nedovoluje). Také proto se obracejí na Soudní dvůr EU s předběžnými otázkami, a svými rozhodnutími utvářejí evropský pojem doplňková ochrana. Téma je tedy vhodné ke zpracování i z hlediska jeho aktuálnosti.

Jde zároveň o téma, které vyžaduje podrobné zkoumání primárních i sekundárních pramenů, a zároveň i schopnost analýzy a vlastního úsudku.

Ke zpracování tématu:

Práce je členěna do úvodu, šesti částí a závěru. Včleněn je obsah a seznam použité literatury. Práce je zpracována s využitím primárních pramenů i sekundárních zdrojů, důraz je kladen na judikaturu. Právě práce s judikaturou je hodna ocenění.

Diplomantka si v práci stanovila tři cíle. Za prvé chtěla analyzovat jednotlivé pojmy, které spadají pod vážnou újmu, za druhé provést komparaci pojmu vážné újmy podle kvalifikační směrnice se zákonem o azylu a za třetí pak zodpovědět otázku „*kdo je chráněn ustanovením článku 15 KS a §14a odst. 2 ZoA*“. Tato otázka pak byla červenou nití, která se její prací vinula a osvětlovala, proč je ta která kapitola do práce zařazena.

Metodou, kterou autorka zvolila, je metoda popisná, analytická a komparační.

K obsahu práce:

Práce je psána pěkně. Osnova je přehledná a ukazuje cestu, kterou se diplomantka ubírá při svém bádání. Při čtení mi pomáhaly dílčí závěry, které autorka činila na konci každé kapitoly.

Autorka je již natolik ponořená do svého bádání, že např. již v úvodu hovoří o doplňkové ochraně jedním dechem s ochranou dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků. S ohledem na úroveň práce je ale zřejmé, že jí je rozdílná úroveň instrumentů jasná.

Autorka se, dle mého soudu vhodně, nezdržuje na začátku své práce obecnými vymezeními a míří ihned k jádru věci. Již po několika stranách rozebírá vztah čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 15 písm. b) tzv. kvalifikační směrnice. Ihned pracuje s judikaturou, ukazuje na příkladech problémy související např. s tím, že některé osoby mohou být z ochrany (doplňkové ochrany) vyloučeny, avšak dle čl. 3 by byly hodné ochrany. Svá zjištění pak aplikuje na ustanovení vnitrostátního práva České republiky. Části věnované vnitrostátnímu právu jdou nad rámec práce, která je obhajována na Katedře mezinárodního práva, ale s ohledem na mezioborovost tématu je dle mého názoru podobný exkurs vhodný. Stejně tak se autorka nevyhne většímu zaměření na právo evropské, což je ale opět zdůvodněno mezioborovostí tématu a konečkonců i tím, že srovnání práva mezinárodního a evropského je základním cílem dané práce.

Diplomantka také do práce začlenila nový rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci Diakité. Přiznávám, že jsem k němu výrazně kritičtější než autorka, nemyslím si, že by právo EU mělo stát stranou práva mezinárodního; možná se v diskusi u obhajoby můžeme více věnovat práce tomuto rozsudku.

V určitém směru nad rámec jdoucí, ale též důležitou součástí práce, je část věnovaná širším souvislostem zkoumaného pojmu. Kdo vlastně původcem vážné újmy, kdo před ní může osoby ochránit?

Závěr práce ukazuje, že autorka na některé své otázky nenašla odpověď. Po přečtení práce je ale zřejmé, že se o to snažila, v práci jsou zřetelné limity možností odpovědi získat.

Závěr:

Autorka prokazuje velmi dobrou znalost dokumentů a literatury. Předložená práce naplňuje kritéria kladená na diplomovou práci, je dobře zpracovaná, napsána odborným jazykem, vybavena poznámkovým aparátem a seznamem literatury. Práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně, s výhradou průběhu obhajoby, ji hodnotím jako výbornou.

V ústní obhajobě pak navrhuji jako možná témata, na která by se mohla diplomantka zaměřit, následující:

Jak můžeme hodnotit vztah mezi poskytovateli ochrany a těmi, jimž je ochrana poskytována? Jde o jakési kvazistátoobčanské pouto? U uprchlíků je jejich původní pouto s jejich domovským státem nahrazeno poutem s mezinárodním společenstvím, které je vtěleno do pouta s konkrétním státem, garantujícím ochranu dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Těm, kterým hrozí vážná

újma, není podobné pouto nabídnuto s odůvodněním, že jsou chráněni definovanými původci ochrany. Je ale možné onu ochranu přirovnat ke státoobčanskému poutu? Pokud ano, co z toho plyne, pokud ne, co z toho plyne?

V Praze dne 15. 5. 2014

JUDr. Věra Honusková, Ph.D.